

NASTANAK, POVIJEST I SMISAO TJEDNA MOLITVE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Jure ZEČEVIĆ, ocd. Zagreb

1. Vrijeme do II. vatikanskog sabora

Molitve za jedinstvo kršćana postoje otkad Crkvi prijete raskoli, dakle od početka Crkve. Već u Novom zavjetu Isus moli za jedinstvo svojih učenika¹. Naročito aktualne molitve postaju nakon podjela koje su se dogodile među kršćanima. Tako se neke molitve unutar pojedinih crkava, odražavajući duh i mentalitet povijesne epohe u kojoj su nastale, služe za naš suvremeni ekumenski osjećaj nadiđenim izrazima (kad npr. govore o »obraćenju«, o »povratku otpalih« ili »zalutalih«)², ipak i one svjedoče o *trajno prisutnoj želji za ponovnom uspostavom jedinstva među kršćanima*. Kršćani, svjesni ljudskih uvjetovanosti i nesavršenosti, svjesni nedostatnosti svojih ljudskih snaga, osjećali su i osjećaju *potrebu pomoći Duha Božjega u uspostavi narušenog zajedništva te stoga mole*.

Polazeći za korijenima suvremene molitvene osmine za jedinstvo uočavamo da je *duhovski (pentekostalni) pokret* u Škotskoj i Americi već oko 1740. pozivao da se moli za *sve crkve i sa svim crkvama*³. U sličnom, pentekostalnom, ambijentu *James Haldane Stewart 1820.* objavljuje *Naznake za sveopće jedinstvo kršćana izljevom Duha*⁴. U duhovnoj klimi tzv. »Oxfordskog pokreta« unutar Anglikanske crkve i potaknut iskrenom željom

¹ Iv 17,20–23: »Ne molim samo za ove nego i za one koji će na njihovu riječ vjerovati u mene: da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao. I slavu koju si ti dao meni ja dadoh njima: da budu jedno kao što smo mi jedno – ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio.«

² O takvome mentalitetu i o tako formuliranim molitvama u Rimokatoličkoj crkvi mons. Janez Vodopivec iz Tajništva za jedinstvo kršćana u Rimu napisao je 1968. slijedeće: »Dakako, sjedinjenje se tu shvaćalo kao *obraćenje* drugih, kao povratak, kao način da se drugi opet privedu Rimu«: VODOPIVEC J.: *Ekumenizam je ipak počeo*, Zagreb, 1968., 13. Sličan govor o povratku nepravoslavnih kršćana k »vjeri stare, sjedinjene i nedjeljive Crkve sedam ekumenskih sabora« susrećemo ne samo u pravoslavlju nego i u nekim drugim kršćanskim crkvama i crkvenim zajednicama, usp. DÖRING H.: *Jedinstvo Crkve i mnoštvo Crkava*, Zagreb, 1979., 12.

³ Usp. *Molitva za jedinstvo kršćana 1994*, Zagreb, 1993., 39.

⁴ Usp. *isto*.

za jedinstvom, *Ignatius Spencer 1840.* predlaže utemeljenje *Molitvenog saveza za jedinstvo*⁵. Nešto kasnije, 1867. i *prva konferencija anglikanskih biskupa u Lambeth-palači* u Londonu u uvodu se svoje rezolucije izravno zauzima za sjedinjenje kršćanskih crkava i za molitvu za jedinstvo⁶.

I na katoličkoj strani *Papa Lav (Leon) XIII.* u svojem apostolskom pismu *Providae matris* od 5. 5. 1895. propisuje posebne molitve za ponovno ujedinjenje rastavljene braće sa Stolicom sv. Petra u molitvenoj devetnici za jedinstvo uoči Duhova. On piše da je riječ o molitvi za djelo koje je jednako obnavljanju prvih Duhova, kad su svi vjernici bili jedinstveni u misli i molitvi, okupljeni oko Isusove Majke⁷. Slično je opetovao i u enciklici o prisutnosti i djelotvornosti Duha Svetoga *Divinum illud* od 9. 5. 1897., u kojoj kao predmet molitve imenuje »ponovno sjedinjenje svih onih koji su se od Katoličke crkve odvojili bilo u vjeri bilo u poslušnosti« i kaže da treba moliti »da dozrije dobro kršćanskog jedinstva«⁸.

U Americi je na prijelazu stoljeća (1899./1900.) nastao tzv. *Atonement pokret*, tj. pokret kajanja, pokore i pomirenja radi ponovne uspostave kršćanskog jedinstva. Utemeljitelji tog pokreta su bili dvoje pripadnika američke episkopalne Crkve, *Paul James Wattson* (1863.–1940.) iz Masseyesa u Marylandu, koji je 1886. postao anglikanskim pastorom, i *Laurana White*. Oni su u Graymooru kraj New Yorka utemeljili jednu mušku i jednu žensku samostansku zajednicu prema pravilu sv. Franje Asiškoga. Wattson 1907. u listu *The Lamp* (Svjetiljka) izlaže ideju molitvene osmine za jedinstvo kršćana, koju u *siječnju 1908.* i ostvaruje s članovima svojega bratstva i sestinstva za pomirenje (*Antonement*) i s više drugih anglikanskih i katoličkih zajednica. Kad je *Papa Pio X. slijedeće, 1909. godine odobrio i potvrdio tu molitvenu osminu*, Wattson 30. 10. 1909., zajedno sa 17 muškaraca i žena, članova njegovih samostanskih zajednica, prihvaća puno zajedništvo s Rimokatoličkom crkvom. Nakon što je svoj teološki nauk produbio na katoličkoj teologiji u New Yorku, on je 16. 6. 1910. zaređen za katoličkog svećenika te je sve do smrti ostao velik revnitelj sjedinjenja kršćana oko Stolice sv. Petra. *Paul Wattson* je promatran kao *utemeljitelj suvremene molitvene osmine za jedinstvo kršćana*. Uz Amerikanca Wattsona, kao veliki pobornik molitvene osmine navodi se i Englez, anglikanac *Jones Spencer* (1857.–1943.)⁹.

Za održavanje molitvene osmine za jedinstvo Wattson nipošto nije slučajno odabrao *siječanjski termin (18.–25. siječnja)*. Naime, 18. siječnja slavila se *svetkovina Stolice sv. Petra u Rimu* (nakon liturgijske obnove svetkovina Stolice sv. Petra slavi se 22. veljače) te je

⁵ Želja za jedinstvom Spencera je, kao i kardinala Newmana, dovela do prihvaćanja punog sakramentalnog zajedništva s Rimokatoličkom crkvom, usp. YOUNG U.: *Life of Father Ignatius Spencer*, London, 1933.

⁶ Usp. MICHAEL J.P.: *Lambethkonferenzen*, u: *Lexikon für Theologie und Kirche*, Sv. 6, Freiburg, 1986., 760 i *Molitva za jedinstvo kršćana 1994*, Zagreb, 1993., 39.

⁷ Usp. WAGNER H. i URBAN H.J.: (izd.), *Handbuch der Ökumenik*, Paderborn, 1986., 118.

⁸ *Isto.*

⁹ Usp. JANEŽIĆ S.: *Ekumenski leksikon*, Celje, 1986., 247; HOFFMAN K.: *Atonementbewegung*, u: LThK, Sv. 1, 1014–1015; WAGNER H. i URBAN H.J.: *nav. dj.*, 118–119.

početak osmine upravo na taj dan naznačavao cilj za koji se moli: cjelokupno kršćanstvo sjedinjeno oko Stolice apostolskog prvaka, a zadnji dan, 25. siječnja, *blagdan je Obraćanja sv. Pavla* te se na taj način očituje čime treba biti okrunjen molitveni tjedan, naime radikalnim obraćenjem svih kršćana koje će omogućiti i njihovo potpuno i vidljivo zajedništvo¹⁰.

Budući da je taj termin vremenski vrlo bliz molitvenom tjednu Evangeličke alijanse, koji se već duže od 100 godina provodio u prvom tjednu siječnja, njemačke evangeličke i tzv. slobodne crkve provodile su molitvenu osminu u *tjednu nakon Duhova*¹¹. U brojnim kršćanskim zajednicama – u Katoličkoj crkvi i izvan nje (naročito u zemljama južne hemisfere) – molitve za jedinstvo se provode u *tjednu koji prethodi blagdanu Duhova*, odnosno između Uzašašća i Duhova. Na taj način biva još očitije da istinsko jedinstvo može uspjjeti samo djelovanjem Duha Svetoga¹².

Molitveni pokret za jedinstvo kršćana vrlo se brzo širio. Nakon Pape Pija X. koji je, kako smo već spomenuli, 1909. odobrio molitvenu osminu, *Papa Benedikt XV. držao je 1916. potrebnim i korisnim preporučiti je svim katolicima, a Papa Pio XII. je poticao njezino provođenje (1946., 1957.), te je tako puno pridonio njezinu uobličanju i širenju unutar Katoličke crkve i izvan nje*¹³. Već 1921. molitveni pokret za jedinstvo nazočan je u svim krajevima Amerike i u najvećem dijelu Europe, zahvativši pritom gotovo sve crkve i crkvene zajednice: i reformirane, i pravoslavne i Rimokatoličku¹⁴. *Godine 1926. pokret Vjera i ustrojstvo počinje objavljivati Sugestije za molitvenu osminu za jedinstvo kršćana*¹⁵.

Iz ovoga što je dosad rečeno vidljivo je da se i u Katoličkoj crkvi velika pozornost posvećivala molitvi za jedinstvo. No, te su molitve, kako je već rečeno – sukladno mentalitetu tih vremena – bile najčešće formulirane u smislu »povratka« odijeljenih kršćana u jedinstvo s Rimokatoličkom crkvom, pa su u takvu obliku bile teško prihvaćene od drugih kršćana. Isto je bilo i u nekim drugim crkvama¹⁶. Stoga se *Francuski katolički svećenik Paul Couturier* iz Lyona (1881.–1953.) koji se nakon I. svjetskog rata istaknuo u brizi za ruske

¹⁰ Usp. isto, 118.

¹¹ Usp. WACKER P.: *Weltgebetsoktav für die Einigung der getrennten Christenheit*, u: LThK, Sv. 10. 1033.

¹² »Čuvaju se dva tradicionalna datuma: u siječnju i o Duhovima (za južnu hemisferu)«: VODOPIVEC J.: *nav. dj.*, 62.

¹³ Usp. WACKER P.: *isto*.

¹⁴ Usp. HOFFMAN K.: *isto*, 1015.

¹⁵ Usp. *Molitva za jedinstvo kršćana, 1994.*, 39.

¹⁶ Usp. bilješku br. 2. O potrebi preobrazbe prijašnjih oblika molitve za jedinstvo govori i T. ŠAGI-BUNIĆ u tekstu *Gdje smo s ekumenizmom s podnaslovom I stare molitve treba prožeti suvremenim shvaćanjima!* »U našim molitvenicima nakane molitvene osmine formulirane su tako da im je na dnu ideja povratka ostalih kršćana u Katoličko jedinstvo. To je svakako ispravna kršćanska ideja, jer smo mi u Duhu Svetome uvjereni da je Katolička crkva u potpunom jedinstvu s Kristom, pa kako onda ne bismo željeli drugima da i oni to jedinstvo postignu? Ali makar su te nakane zaista kršćanske, one ipak nisu u duhu ekumenističkom, jer onemogućuju da bi s nama zajedno mogli to isto moliti i odijeljeni kršćani... Ako sada još nisu te nove formulacije donesene, ne smijemo se ljutiti, jer nije odmah moglo biti sve provedeno«, usp. Glas Koncila, God. V, br. 1, od 9. siječnja 1968., 3.

izbjeglice i koji je za svoj glavni životni program odabrao molitvu za jedinstvo kršćana, *zalaže u više navrata (1932., 1935. i 1937.) za Sveopći molitveni tjedan za jedinstvo kršćana*, u kojem bi odijeljeni kršćani mogli moliti zajedno s katolicima za jedinstvo za koje je Krist molio na posljednjoj večeri (Iv 17,11.20–23), i to ne za jedinstvo koje bi bilo »po mjeri« samo jedne crkve, nego za ono *jedinstvo »koje hoće Krist, kad ga on bude htio i kako ga on bude htio«*¹⁷. Takva »platforma« molitve za jedinstvo bila je doista prihvaćena i od drugih kršćana. Abbe Couturier, kojega nazivaju i »apostolom kršćanskog jedinstva«, također je organizirao i susrete, molitve i razgovore teologa iz raznih kršćanskih zajednica (katolici, pravoslavni, anglikanci, protestanti...), koji su nazvani *skupina Dombes* prema opatiji Dombes kraj Lyona gdje se redovito susreću u rujnu svake godine, a prema svjedočenju ekumenskih znalaca značajno je utjecao i na ekumensko usmjerenje II. vatikanskog sabora, naročito na saborsko stavljanje naglaska na »duhovni ekumenizam«¹⁸. U Njemačkoj je godine 1939. pozvao *Max Josef Metzger* (1887.–1944.) na osnivanje *Bratstva Una sancta* koje se proširilo po čitavoj Njemačkoj i čiji članovi obećaju da će »moliti s Kristom za dolazak njegova kraljevstva na zemlju i za jedinstvo u vjeri i u ljubavi, te druge poticati na takvu molitvu«¹⁹.

Godine 1958. *teme za molitvenu osminu počinju zajednički priređivati katolički centar Kršćansko jedinstvo* iz Lyona i *Odbor Vjera i ustrojstvo* koji je sada već integriran u Ekumensko Vijeće crkava²⁰.

2. Vrijeme poslije II. vatikanskog sabora

Odlučujući preokret u pogledu ekumenizma dogodio se u Katoličkoj crkvi s II. vaticanskim saborom. Papa Ivan XXIII. izabrao je za najavu sabora upravo molitveni tjedan za jedinstvo 1958. U službenom novinskom priopćenju o najavi sabora pisalo je da »sabor prema papinom shvaćanju ne treba služiti samo izgradnji naroda Božjega, nego istovremeno želi biti i poziv odijeljenim zajednicama na traženje jedinstva, za kojim danas čeznu tolike duše na svim stranama svijeta«²¹. I molitvena osmina, dakle, dobiva novi zamah nakon II. vaticanskog sabora i njegova *dekreta o ekumenizmu (1964.)* koji molitvu za puno jedinstvo kršćana naziva plodom »milosnoga daha Duha Svetoga«²² te kaže da »privatne i javne prošnje za kršćansko jedinstvo«, uz »obraćenje srca« i »svetost života«, »valja smatrati

¹⁷ Usp. VODOPIVEC J.: *nav. dj.*, 15.

¹⁸ Usp. JANEŽIĆ S.: *nav. dj.*, 50; VILLAIN M.: *L' Abbe Paul Couturier*, Paris, 1957.; CRANNY T.: *Father Paul*, Paderborn, 1957; S. R., *Jedinstvo bez optike »povratka«, 100. obljetnica rođenja abbe Couturiera, apostola kršćanskog jedinstva*, u: Glas Koncila, god. XX, br. 3 od 8. veljače 1981., 6.

¹⁹ Usp. WAGNER H. i URAN H.J. (izd.): *nav. dj.*, 123–124. i NEUNER P.: *Kleines Handbuch der Ökumene*, Düsseldorf, 1984., 75.

²⁰ Usp. *Molitva za jedinstvo kršćana, 1994.*, 40.

²¹ Usp. *Unitatis Redintegratio.*, br. 4.

²² Usp. *UR*, br. 8.

dušom svega ekumenskog gibanja« i nazivati »duhovnim ekumenizmom«²³. Dekret također govori o običaju katolika »da se često saberu na molitvu za jedinstvo Crkve« i izričito navodi da je »slobodno..., pače poželjno, da se katolici združuju u molitvi s rastavljenom braćom«²⁴. Sabor izražava uvjerenje da su »takve zajedničke prošnje doista... jako sredstvo da se izmoli milost jedinstva i prirodno označuju one veze koje još povezuju katolike s rastavljenom braćom: 'Jer gdje su dvojica ili trojica sabrana radi mene, tu sam ja među njima' (Mt 18,20)«²⁵. Zbog ovakvog izrazito pozitivnog stava o molitvi za jedinstvo, stava koji nije samo za to *da se za jedinstvo s rastavljenom braćom moli jedino unutar vlastite Crkve, nego da se za jedinstvo moli i zajedno s njima, dakle interkonfesionalno*, godine 1966. (rimokatoličko) *Tajništvo za jedinstvo kršćana*, odlučuje da će zajednički s *Odborom Vjera i ustrojstvo Ekumenskog Vijeća crkava* izabirati teme i pripremati materijale za godišnje molitvene osmine za jedinstvo kršćana²⁶.

Taj zajednički program po prvi put se ostvario u *siječnju 1968.* kad je u suradnji sa svim glavnim centrima priređen jedinstveni svezak za tjedan molitve²⁷. Otada naovamo materijali za molitvenu osminu rezultat su, dakle, zajedničkog rada na razini *dvaju najviših tijela današnjeg kršćanskog svijeta*: s jedne strane, Tajništva za jedinstvo kršćana, odnosno Papinskog Vijeća za promicanje jedinstva kršćana i, s druge strane, Ekumenskog Vijeća crkava koje okuplja u sebi gotovo sve ostale kršćanske crkve i crkvene zajednice. Konačni tekstovi obično nastaju tako da se *prvi nacrti oblikuju na mjesnim ekumenskim razinama* (npr. od kršćana jedne zemlje ili jednoga kulturnoga kruga i sl.), a nakon toga ih mješoviti Odbor, sastavljen od predstavnika Katoličke crkve i Ekumenskog Vijeća crkava, prilagođuje za *univerzalnu, međunarodnu uporabu*. Tekstovi bivaju tada razaslati svim crkvama – članicama Ekumenskog Vijeća crkava i svim nacionalnim ekumenskim odborima (rimokatoličkih) biskupskih konferencija, s preporukom da ih se prilagodi mjesnim uvjetima. Materijali bivaju tada prevedeni na nacionalne jezike i prilagođavani te se, napokon, šalju župama i drugim lokalnim zajednicama kršćana. Na taj način svaka pojedina župa ima mogućnost primiti prikladne materijale za ostvarenje molitvene osmine u svojem okružju. Preporuka je i da sve redovničke družbe i sve samostanske zajednice budu uključene u molitvenu osminu. *Svake se godine* izabire jedno novo geslo, jedna *nova tema* koja se uzima isključivo iz *Sv. Pisma* i odnosi se na jedinstvo²⁸.

Moleći za jedinstvo s odijeljenom braćom (unutarkonfesionalno) i moleći zajedno s odijeljenom braćom za jedinstvo (međukonfesionalno) Katolička crkva dosljedno ostvaruje opisani nauk II. vatikanskog sabora i kasnijih crkvenih dokumenata, npr. *Katekizma*

²³ Usp. isto.

²⁴ Usp. isto.

²⁵ Usp. VODOPIVEC S.: *nav. dj.*, 61.

²⁶ Usp. isto, 62.

²⁷ Usp. isto 61–62 i *Molitve za jedinstvo kršćana 1982*, Zagreb, 1981., 70–71.

²⁸ Usp. br. 821 u: *Katekizam Katoličke Crkve*, Zagreb, 1994., 228.

Katoličke crkve koji – slijedeći saborski dekret *Unitatis redintegratio* – zajedničku molitvu s odijeljenim kršćanima ubraja među potrebna sredstva da se dođe do jedinstva²⁹ te najnovijega *Direktorija za izvođenje načela i normi o ekumenizmu od 25. ožujka 1993.*³⁰ I taj najnoviji direktorij posvećuje veliku pozornost zajedničkoj molitvi s odijeljenom braćom, i to naročito molitvi za jedinstvo. U br. 108 čitamo: »Tamo gdje je to prikladno, katolike treba poticati da se u skladu s crkvenim pravilima okupljaju na molitvu s kršćanima drugih crkava i crkvenih zajednica. To su zajedničke molitve bez sumnje djelotvorno sredstvo da se izmoli milost jedinstva i pravo su očitovanje veza kojima su katolici još uvijek sjedinjeni s tim drugim kršćanima (...). Zajednička molitva sama po sebi je put koji vodi k duhovnom pomirenju«. I u br. 109 kaže se slično: »Zajednička molitva preporučuje se katolicima i drugim kršćanima kako bi zajedno prikazali Bogu svoje potrebe i brige...«, a onda se te potrebe i brige poimence nabrajaju, da bi u br. 110 bila riječ izravno o molitvi za jedinstvo i o Tjednu molitve za jedinstvo kršćana: »Zajednička bi molitva zato trebala biti osobito zauzeta za obnavljanje kršćanskog jedinstva. Ona se može usredotočiti, na primjer, na otajstvo Crkve i njezino jedinstvo, na krštenje kao sakramentalnu vezu jedinstva, ili na obnovu osobnog ili zajedničkog života kao prijeko potrebnog sredstva za postizanje savršenog jedinstva. Zajednička se molitva naročito preporučuje u Tjednu molitve za jedinstvo kršćana, ili u razdoblju između Uzašašća i Duhova.«

3. Molitveni tjedan kod nas

I Katolička crkva u Hrvata vrlo je aktivna u ostvarivanju molitvenih osmina. U svojem *Pastirskom pozivu za oživljavanje ekumenskog duha i nastojanja od 29. 1. 1974.* naši su biskupi već tada o molitvenoj osmini, o načinu i vremenu njezina organiziranja rekli slijedeće: »U svakoj župi i duhovnoj zajednici neka se svake godine beziznimno brižljivo organizira i održi Tjedan kršćanskog jedinstva, bilo u uobičajeno vrijeme između 18. i 29. siječnja, ili – ukoliko to vrijeme ne odgovara – između Spasova i Duhova. Uz molitvene pobožnosti neka se tom prigodom razrađuju ključne ekumenske teme. Ako je moguće, neka se u to vrijeme upriliči također zajedničko moljenje za sveto jedinstvo skupa s predstavnicima drugih kršćanskih zajednica koje žive na istom području«³¹.

Prvi interkonfesionalni molitveni susret u okviru tjedna molitve za jedinstvo kod nas je održan već ubrzo nakon II. vatikanskog sabora, 25. siječnja 1966., kada su u splitskoj katedrali, u nazočnosti brojnih vjernika, u nazočnosti nadbiskupa splitskog *Frane Franića*,

²⁹ Direktorij je hrvatskoj javnosti predstavljen 20. siječnja 1994.: usp. Glas Koncila, god. XXXIII., br. 5 od 30. siječnja 1994., 9. a hrvatski je prijevod promoviran 2. prosinca 1994.: usp. IKA, br. 48 od 7. prosinca 1994., 24.

³⁰ *Pastirski poziv na oživljavanje ekumenskog duha i nastojanja*, br. 11, Zagreb, 1974.; usp. *Kršćanska nesloga – sablazan namjesto naviještanja evanđelja*. u: Glas Koncila, god. XIII., br. 4 od 17. veljače 1974., 3; ŠAGI-BUNIĆ T.: *Kako se usudujemo Boga nazivati Ocem, a među nama su razdori. Naš teološki komentar uz Tjedan kršćanskog jedinstva*, u: Glas Koncila, god. XV., br. 2 od 25. siječnja 1976., 7; ISTI: *Duh Sveti i molitva za kršćansko jedinstvo*, u: Glas Koncila, god. XV., br. 3 od 8. veljače 1976., 6.

³¹ Usp. Glas Koncila, god. V. br. od 6. veljače 1966., str. 6.

u molitvi sudjelovali predstavnici Pravoslavne crkve u Dalmaciji, pravoslavni župnik Splita Marko Plavša te »predsjednik episkopskoga vijeća dalmatinske pravoslavne eparhije«, g. Mirko Stojanac³².

Ne samo da se materijali za molitvene osmine svake godine redovito prevode i objavljuju i da se u gotovo svim okružjima organizira molitva za jedinstvo nego se tamo gdje su nazočni pripadnici drugih kršćanskih crkava, u suradnji s njima, uz zajedničku molitvu nerijetko upriličuju i susreti, tribine i predavanja s ekumenskom tematikom. U Zagrebu se npr. već udomaćilo da u zajedničkoj molitvi redovito sudjeluju reformirani, a i pravoslavni kršćani, ili barem pojedini njihovi predstavnici, iako stav prema zajedničkoj molitvi s nepravoslavnim kršćanima unutar srpske Pravoslavne crkve nije jedinstven te ima i onih koji je bezrezervno podržavaju i provode, ali i onih koji je odbijaju i – slično kao i interkomuniju – drže nemogućom za istinske pravoslavce sve dok se prije toga ne uspostavi puno jedinstvo³³. Katolička crkva u Hrvata, naprotiv, kao i Katolička crkva u cjelini sasvim je otvorena prema zajedničkoj molitvi s odijeljenim kršćanima koja za nju nije samo cilj na kraju puta k jedinstvu nego i sredstvo da se do tog cilja dođe. To vrijedi ne samo u odnosu na pravoslavne kršćane, za koje je papa Pavao VI. 1973., na zadnji dan molitvene osmine (25. siječnja), rekao: »S časnom smo Crkvom Istoka, napose, ponovno otkrili zajedništvo, koje je gotovo potpuno i koje nas nagoni da činimo sve što je moguće kako bi ono postalo potpuno«³⁴, nego i za reformirane kršćane. Stoga su naši biskupi u svojem već spomenutom Pastirskome pozivu iz 1974. napisali: »Mi pohvaljujemo one koji su organizirali pobožnosti za sveto jedinstvo, koji su putem tiska nastojali rasvijetliti različite probleme i širiti poznavanje drugih kršćanskih zajednica, a s radošću spominjemo da je povremeno dolazilo i do susreta između predstavnika Katoličke crkve i predstavnika različitih drugih kršćanskih zajednica«, te istodobno žale što to nije doseglo još veći zamah...³⁵.

Zaključak

Molitveni tjedan za jedinstvo kršćana, ta nevidljivi samostan zajedničke molitve uz to što je molitva već sama po sebi milosni dar i divljenja vrijedan pothvat, potiče, među ostalim, i na razmatranje aktualnih međukonfesionalnih odnosa te na rješavanje tradicio-

³² Nakon što je dr. Atanasije Jevtić, kao predstavnik SPC, na sastanku Ekumenskog vijeća pri Biskupskoj konferenciji u Zagrebu u jesen 1975. izrazio negativan stav prema zajedničkoj molitvi pravoslavaca i drugih kršćana, s time se nisu složili dr. Dimitrije Dimitrijević, profesor na teološkom fakultetu SPC u Beogradu i o. Jovan Nikolić, paroh SPC u Zagrebu. No dr. Jevtić, koji je kasnije postao i biskup (episkop) SPC, ponovno je reagirao u tisku, napisavši da nema »mogućnosti... započinjanja i uopšte postojanja takvog molitvenog opštenja, s obzirom na činjenicu da među nama nema crkvenog jedinstva«, usp. PERIĆ R.: *Zajednička molitva kao uvjet jedinstva (ili obratno?)*, u: ISTI: *Ekumenske nade i tjeskobe*, Mostar, 1993., 211–221; usp. i: ISTI: *Zar još jedna osmina bez zajedničke molitve*, u: *nav. dj.*, 223–225.

³³ Usp. Glas Koncila, god. XIII., br. 4 od 17. veljače 1974., 3.

³⁴ Usp. *Pastirski poziv na oživljavanje ekumenskog duha i nastojanja*, br. 11. Zagreb, 1974.

³⁵ Usp. VODOPIVEC J.: *nav. dj.*, 62.

nalnih još neriješenih pitanja i tako oživljuje kontakte i suradnju među kršćanskim crkvama. On svake godine iznova sve kršćane podsjeća na potrebu nastojanja glede jedinstva i molitve za njegovo ostvarenje, a istodobno je i povod odgovornima da se preispitaju jesu li za uspostavu kršćanskog jedinstva doista učinili sve što su znali i mogli. Tako je molitveni tjedan istodobno vidljivi *znak postojećega jedinstva*, ali i *znak nade budućega punog zajedništva*.

Zusammenfassung

Entstehung, Geschichte und Sinn der Weltgebetswoche für die Einheit der Christen

Die Weltgebetswoche für die Einheit der Christen ist heute weltweit verbreitet. Der Aufsatz verlegt ihre Entstehungsgeschichte und stellt im Lichte verschiedenen kirchlichen Lehraussagen ihren Sinn dar. Unter diesen Gesichtspunkten wird im ersten Teil die Zeit vor dem II. Vatikanischen Konzil und im zweiten Teil die Zeit nach dem II. Vatikanischen Konzil behandelt. Im dritten Teil wird dann die Gebetswoche in einem konkreten, in diesem Fall kroatischen, Ambiente untersucht. Der Aufsatz führt in einer chronologischen Reihe die wichtigsten Daten, Jahre, Ereignisse, Personen und Dokumente hinsichtlich der Weltgebetswoche an.